

ازدواج موقت در حقوق موضوعه ایران

تالیف

مهدی رضائی زاده

کارشناس دادگستری در امور خانواده

مدرس دانشگاه

انتشارات قانون یار

۱۳۹۸

رضایی زاده، مهدی، ۱۳۶۰-	سرشناسه
ایران، قوانین و احکام	عنوان قراردادی
Iran. Laws, etc	
ازدواج موقت در حقوق موضوعه ایران / تألیف مهدی رضایی زاده.	عنوان و نام پدیدآور
تهران: قانون یار، ۱۳۹۸.	مشخصات نشر
۱۵۶ ص.	مشخصات ظاهری
۹۷۸-۶۲۲-۲۲۹-۰۳۸-۲	شابک
فیبا	وضعیت فهرست نویسی
متمه - قوانین و مقررات - ایران	موضوع
Muta -- Law and legislation -- Iran	موضوع
متمه	موضوع
Muta	موضوع
زناشویی (فقه) - ایران	موضوع
Marriage (Islamic law) -- Iran	موضوع
زناشویی - قوانین و مقررات - ایران	موضوع
Marriage law -- Iran	موضوع
۱۸۹ ~ RP	رده بندی کنگره
۲۹۱ / ۶	رده بندی دیویی
۵۶۷ ۷۳	شماره کتابشناسی ملی

ازدواج موقت در حقوق موضوعه ایران

ازدواج موقت در حقوق موضوعه ایران

تألیف: مهدی رضایی زاده

ناشر: قانون یار

ناظر فنی: محسن قاضی

نوبت چاپ: اول-۱۳۹۸

شمارگان: ۱۱۰۰ جلد

قیمت: ۳۲۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۲۹-۰۳۸-۲

مرکز پخش: تهران، میدان انقلاب، خ منیری جاوید، پلاک ۹۲

تلفن: ۶۶۹۷۹۵۱۹ مرکز پخش قانون یار

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۹
فصل اول.....	۱۳
کلیات.....	۱۳
فصل دوم.....	۷۱
پیشینه، یگانگی شرایط ازدواج موقت در حقوق ایران.....	۷۱
فصل سوم.....	۱۰۷
احکام و آثار ازدواج موقت و ملاک ناشی از اجرای قانون جدید حمایت از خانواده.....	۱۰۷
نتیجه‌گیری و پیشنهادها.....	۱۴۷
منابع و مأخذ.....	۱۵۱

پیشگفتار

دین اسلام به عنوان یکی از کاملترین ادیان بشری، همواره تمامی ابعاد زندگی انسان را مد نظر خود قرار داده است در این بین حفظ و بقای نسل انسان، یکی از مواردی بوده که مد نظر پروردگار متعال قرار گرفته است و بر همین اساس، در آئین اسلام، یک قالب و چارچوب اساسی به جهت هدفمند نمودن غریزه جنسی تدوین گردیده است که بر اساس آن، انسان به جهت حفظ بقاء و نسل و سپس در مرحله دوم کنترل و هدایت غریزه جنسی در مسیر صحیح، ازدواج را مد نظر قرار داده به گونه ای که پیامبر عظیم الشان اسلام آن را سنت حسنه خویش نامید. اما با توجه به این که در پاره ای از مواقع در برخی از افراد جامعه، حضور زن دیگری در تکمیل نمودن اغنای جنسی مرد اثر گذار بوده و در این بین، عدول و تخطی از قوانین اسلامی به هیچ عنوان پذیرفته نمیشود، بحث وجود ازدواج موقت مطرح می گردد، شاید زمینه سازی این نوع ازدواج بازگشت به دوران صدر اسلام است که تاجران و برخی افراد به جهت طول مسافت محل کارشان تا محل زندگی شان، یا به جهت لشکر کشی قوای اسلام به بلاد دوردست، وجود نهادی که بتواند علاوه بر غرض بودن و پرهیز از هرگونه گناه و بی نظمی در جامعه اسلامی، توانایی ارضای نیاز جنسی مسلمین را بنماید بسیار پر اهمیت به نظر می رسید، کما اینکه در طول تاریخ پس از رحلت پیامبر (ص) برخی از خلفای جهان اسلام حکم بر حرام بودن آن صادر کرده و مهمترین دلیل خویش را به جهت ورود سربازان به اروپا و اختلاط بین نژاد مسلمین عرب با غیر عرب می دانستند که البته امامی متذکر علی (ع)، چنین فتاوی را مورد نکوهش و انتقاد قرار می داد. علی هذا امروزه به جهت گسترده گی جوامع و پیچیدگی آن، و لزوم ارتباط نزدیک بین آحاد جامعه، وجود چنین نهادی به جهت جلوگیری از فساد در جامعه در پاره ای از مواقع به عنوان یک داروی موقت شاید عملی مناسب به نظر برسد که اگر بخواهیم به نفس گفتار ائمه در اسلام بنگریم، آنان ازدواج دایم را همواره بر ازدواج موقت ارجح تر دانسته و اهتمام آنان بر این بود که مسلمین در نهایت در صورتی که احساس آلوده شدن به گناه را بنماید، به عنوان آخرین چاره و راهکار ازدواج موقت را پیشنهاد

می نمودند. در کتاب حاضر، با عنایت به وجود مشکلاتی از قبیل اینکه در حوزه ازدواج موقت و مباحث مربوط به آن کتب مستقل انگشت شمار می باشد کتب معروف فقهای شیعه که در زمینه ازدواج موقت اظهار نظر فرموده اند به فارسی ترجمه نشده و یا ترجمه فارسی آن نایاب است و از همه مهمتر بحث و تفسیر در خصوص نقاط ضعف و قوت قانون جدید حمایت از خانواده در سطح علمی کشور به صورت کتاب چاپ شده وجود ندارد. تمام تلاش محقق بر آن است که بحث ازدواج موقت را در حقوق ایران مورد بحث و بررسی قرار دهد تا بدین وسیله ضمن بررسی همه جانبه آن، مسیر بحث را به نقطه ای ختم نماید که قانون حمایت از خانواده در ایران در مورد آن سخن رانده و متأسفانه با وجود تمامی سفارشات اسلام و علمای دین به ازدواج موقت برای پیشگیری از فساد، هنوز جایگاه واقعی خود را در جامعه ایران و قوانین موضوعه نیافته است. این تصحیح یک بند در قانون حمایت از خانواده به ازدواج موقت خود بیانگر این حدیث مجمل می باشد. نهاد خانواده به اندازه ای اهمیت دارد که همواره کاتبان قانون وقتی وارد حوزه آن می شوند، است به عصا بوده و همه موارد و ابعاد آن را مد نظر قرار می دهند، زیرا پویایی و سلامت خانوار و تربیتی جامعه را به همراه خواهد داشت. ازدواج موقت یکی از نهادهایی حقوقی است که روح آن در قوانین مدنی از فقه اسلامی نشأت گرفته است، و اگر بخواهیم به نفس عمل در این نهاد - بنظر آید - آن را مانعی در افزایش فساد و پیشگیری از بسیاری وقایع تلخ در حوزه خانواده خواهیم داشت. اما با تأسف در مرحله اجرا به گونه ای با آن برخورد نموده ایم که علاوه بر دیدگاه منفی جامعه با زوج و زوجه در این نهاد، عدم برخی حمایت ها و مشکلات پس از پایان مدت نکاح موقت، و رجعات ایجاد مشکلات، و عدم استقبال از این نهاد را بوجود آورده است، البته نکته قابل ذکر این است که این نگاه منفی در صورتی می توانست بار مثبت به همراه داشته باشد که جامعه سوق به سوی ازدواج دائم داشته و اهداف خود را در راستای آن نهاد برنامه ریزی نمایند. اما متأسفانه به جهت عدم برخورداری لازم سازه ازدواج موقت از یک اسلوب و چارچوب مناسب، برخی از طرفداران این طیف به رابطه های جنسی پنهانی روی آورده، و در این میان قانونگذاران صرفاً صورت

مسئله را پاک نموده اند و حل مسئله همچنان در وادی فساد و تباهی غوطه ور است. توجه به موارد فوق خود گویای منظور اصلی محقق در این زمینه می تواند باشد، زیرا فقه اسلامی نیز برخی کاستی ها را در قوانین خود نسبت به ازدواج موقت ملاحظه می نماید، به عنوان نمونه دیدگاه جامعه به زن صیغه ای به عنوان یک ابزار به جهت ارضای جنسی مردان، به عنوان یک ابزار و وسیله، که هیچ گونه حمایتی نیز در مرحله اول از او نخواهد شد، مشکلی است که متاسفانه علمای فقه نتوانسته اند با کنکاش در این خصوص، آن را حل و فصل نمایند در صورتی که در سایر حوزه های فقهی هم چون معاملات، خمس، زکات، و... همواره بحث های جدیدی انجام پذیرفته و افق های روشن تری ارائه می گردد. بنابراین مسئله ای که مطرح می گردد این است که قوانین حقوقی ایران تا چه اندازه توانسته اند از فقه اسلامی بهره ببرند؟ و بررسی نقاط ضعف قانون حمایت از خانواده که بر اساس نام آن، وظیفه و حمایت از خانواده اصلی ترین هدف آن است، که نتوانسته نهادی به مهمی نکاح موقت را جز در ماده ۲۲ در سایر مواد مورد بحث قرار دهد؟ امام محقق بر آن است که با مطالعات انجام شده پاسخی مناسب در این زمینه ارائه دهد.

سوالات مطروحه در این اثر علمی

۱) جایگاه ازدواج موقت در حقوق ایران به ویژه وضع قانونگذار در قانون حمایت از خانواده در این خصوص چیست؟

۲) پیامدهای ناشی از ازدواج موقت در حقوق ایران چه می باشد

فرضیه های مطروحه مولف

۱- در فقه امامیه ازدواج موقت مشروع می باشد و قانونگذار ایرانی که به پیروی از فقه، قوانین را وضع نمود، از این رو به این نهاد نیز رسمیت بخشیده است و در چارچوب قانونی خواستار حمایت از ازدواج موقت شده است.

۲- اهتمام قانونگذار ایرانی در قانون حمایت از خانواده مصوب ۹۱ بر آن است که به تدوین قوانینی بپردازد که به تمامی ابعاد ازدواج موقت پرداخته شود و حقوق زوجین در ازدواج موقت حفظ گردد.